

JUSTITSMINISTERIET

Dato:
Sagsnr.: 2019-0035-0118
Dok.: 1339282

UDKAST TIL TALE

**til brug for besvarelse af samrådsspørgsmål AD-AF
fra Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg den 5. februar
2020**

Samrådsspørgsmål AD:

”Ministrene bedes redegøre for, i hvilket regi regeringen mener, at fængslede bandemedlemmer, der enten er psykisk syge eller skal udredes for en psykisk sygdom, skal opholde sig under udredning og eventuel behandling?”

Samrådsspørgsmål AE:

”Ministrene bedes redegøre for, hvilke overvejelser regeringen har vedr. de 10 nye pladser på Sikringen i Slagelse, som der er afsat finansiering til med finanslov 2020?”

Samrådsspørgsmål AF:

”Ministrene bedes redegøre for, hvordan man vil håndtere bl.a. asylansøgere fra Kærshovedgård som man, iflg. Regionsrådsformand Anders Kühnau (S), har mistænkt for at blive indlagt uden

at være psykisk syge, og som giver anledning til vold og trusler om vold – og i det hele taget skaber utryghed?"

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Jane Heitmann (V).

Det er aftalt med Sundheds- og Ældreministeriet, at justitsministeren indleder besvarelsen af samrådsspørgsmålene, hvorefter ordet gives videre til sundheds- og ældreministeren.

Det er i den forbindelse aftalt, at justitsministeren i sin samrådstale besvarer den del af samrådsspørgsmål AD og AF, der angår retsplejelovens og straffelovens regler om anbringelse af psykisk syge uden for kriminalforsorgens institutioner samt de hensyn, der ligger til grund for vurderingen af, hvor varetægtsarrestanter og fængslede skal anbringes. Det er endvidere aftalt, at justitsministeren ikke besvarer samrådsspørgsmål AE.

Svar:

[Indledning]

1. Tak for ordet.

Og tak til Sundheds- og Ældreudvalget for samrådsspørgsmålene.

Jeg vil besvare spørgsmål AD og AF samlet, da de vedrører den samme problemstilling. Derefter vil jeg give ordet til sundheds- og ældreministeren, der vil besvare

spørgsmål AE samt fremføre nogle supplerende bemærkninger i relation til spørgsmål AD og AF.

[Principperne bag anbringelse af psykisk syge kriminelle]

2. I Danmark er det sådan, at vi ikke straffer eller anbringer personer med psykiske sygdomme i fængsler eller arresthuse.

Vi har indrettet retssystemet på den måde, fordi vi mener, at psykisk syge ikke hører hjemme i fængsler og arresthuse.

De skal i stedet have behandling. I de sager, hvor sigtede eller dømte er så psykisk syge, at de ikke skal i fængsel eller arresthus, er det vigtigt, at de får den bedst mulige hjælp, så de kan blive raske.

Anbringelse af psykisk syge uden for fængslerne eller arresthusene beror altid på en lægefaglig vurdering og sker som udgangspunkt efter en kendelse fra retten.

Derudover er det selvfølgelig vigtigt, at sikkerhedsmæssige forhold tages i betragtning i forbindelse med anbringelsen.

[Varetægtsfængsling i surrogat]

3. Spørgsmålet om det rigtige anbringelsessted kan opstå allerede under forberedelsen af en straffesag, hvor varetægtsfængsling af en sigtet kommer på tale. Efter retsplejeloven kan retten bestemme, at en sigtet skal undergive sig mindre indgribende foranstaltninger end varetægtsfængsling, f.eks. psykiatrisk behandling – såkaldt varetægtssurrogat.

En varetægtsarrestant kan også anbringes på en psykiatrisk afdeling, hvis det under en varetægtsfængsling viser sig, at sigtede er psykisk syg. Retten træffer afgørelse om anbringelse på baggrund af en lægefaglig vurdering af den sigtedes psykiske tilstand.

Derudover kan en varetægtsarrestant af helbredsmæssige grunde og efter en lægelig beslutning midlertidigt anbringes på en psykiatrisk afdeling uden rettens medvirken. Bliver opholdet af længere varighed, bør anbringelsen ske efter de almindelige regler om anbringelse i varetægtssurrogat og med rettens medvirken.

[Anbringelse på psykiatrisk afdeling i henhold til dom]

4. Spørgsmålet om anbringelsessted kan også opstå i forbindelse med, at retten afsiger dom i en straffesag.

Efter straffelovens § 16, stk. 1, straffes personer, der på gerningstiden var utilregnelige på grund af en sindssygdom eller tilstand, der må ligestilles hermed, ikke.

Disse personer kan i stedet idømmes en anden foranstaltning, der kan forebygge, at den pågældende begår nye lovovertrædelser.

Retten kan bl.a. bestemme, at der skal ske anbringelse på en psykiatrisk afdeling.

Hvilken type foranstaltning, der skal anvendes, beror på grundige overvejelser, bl.a. under afvejning af sikkerheds- og behandlingshensyn.

Beslutningen om, hvilken foranstaltning der er den rigtige, træffes på baggrund af en mentalerklæring, der udarbejdes på baggrund af en mentalundersøgelse. Det er altså en lægelig vurdering, der ligger til grund for rettens beslutning.

[Håndtering af simulanter]

5. Jeg er sikker på, at vi alle sammen kan blive enige om, at det er den rigtige måde at håndtere psykisk syge, der har begået kriminalitet eller er mistænkt for det.

Men selvfølgelig skal man ikke være på en psykiatrisk afdeling, hvis man ikke er syg. Det er helt uacceptabelt, at kriminelle kan blive flyttet over på en psykiatrisk afdeling ved at simulere at være psykisk syge. Det gælder, uanset om der er tale om bandemedlemmer, kriminelle udlændinge eller andre.

Sker det alligevel, at en kriminel er blevet anbragt i psykiatrien ved at simulere at være psykisk syg, skal myndighederne sørge for, at vedkommende hurtigst muligt anbringes i fængsel eller arresthus.

[Redegørelse, handlingsplan og fremtidige initiativer]

6.1. Som opfølgning på den voldsomme flugt, som vi desværre så på en retspsykiatrisk afdeling i Slagelse i november sidste år, bad jeg myndighederne om en redegørelse for hændelsesforløbet.

Vi har nu fået redegørelsen, der er sendt til Sundheds- og Ældreudvalget og Retsudvalget, og af den fremgår det, at der er en række læringspunkter, som myndighederne vil tage med videre i den kommende handlingsplan, der skal imødegå problemer med fangeflugter.

Da vi i folketingssalen i november talte om fangeflugten fra Slagelse, talte vi om, hvad der blev gjort her og nu.

Jeg har i den mellemliggende periode mødtes med Region Sjælland, Danske Regioner og sundheds- og ældreministeren.

Og jeg ved, at Rigspolitiet, kriminalforsorgen og Rigsadvokaten har mødtes med regionerne for netop at tale om, hvad der kunne gøres her og nu.

På den baggrund er der blevet iværksat en række tiltag, der på den korte bane bl.a. skal skabe en bedre sikkerhed for medarbejderne og de andre patienter på de retspsykiatriske afdelinger.

Tre konkrete tiltag er blevet taget:

For det første vil regionerne i videre omfang stille psykiatrisk hjælp til rådighed i forbindelse med afgørelsen

af, om et bandemedlem skal varetægtsfængsles i surrogat.

For det andet skal der være en grundig drøftelse mellem psykiatrien og politiet om de sikkerhedsmæssige forhold omkring anbringelsen i psykiatrien.

Og for det tredje skal der være tæt dialog mellem psykiatrien og anklagemyndigheden, så det sikres, at spørgsmål om fortsat anbringelse i psykiatrien hurtigst muligt forelægges domstolene.

6.2. Jeg har derudover bedt myndighederne om en handlingsplan, der skal imødegå udfordringerne med fangeflugt. Jeg forventer, at handlingsplanen vil tage stilling til, hvordan det sikres, at screeningen af bl.a. bandemedlemmer gennemføres bedst muligt, så det i videst muligt omfang sikres, at simulanter ikke bliver overflyttet til f.eks. retspsykiatrisk afdeling med det formål at flygte.

Handlingsplanen skal dække bredt. Den er således ikke afgrænset til flugter fra retspsykiatrien, men skal omhandle fangeflugter i helt bred forstand – det vil sige også flugter fra politiet og kriminalforsorgen. Jeg har bedt om, at handlingsplanen ligger klar inden udløbet af første kvartal 2020. Men der er tale om et meget stort og enormt

vigtigt stykke arbejde, som myndigheder skal udføre i fællesskab, og det er vigtigere for mig, at myndighederne får mulighed for at nå hele vejen rundt om problemet, end at handlingsplanen foreligger inden den 1. april. Jeg kan derfor godt leve med, at arbejdet strækker sig ind i april måned, hvis der viser sig at være behov for det.

Når jeg modtager planen, vil jeg sammen med sundheds- og ældreministeren tage stilling til, hvilke initiativer den giver anledning til, bl.a. i forhold til håndteringen af bandemedlemmer.

[Afrunding]

Endnu engang tak for ordet, som jeg nu vil give videre til sundheds- og ældreministeren.